

Haardplaat geeft meer warmte

Heuvelrug

Unieke collectie haardplaten in Amerongen

Kijk op cultuur

Ooit geweten dat de grootste collectie van antieke haardplaten te vinden is in Amerongen? Voor zijn prachtig gerestaureerde pand aan de Nederstraat in Amerongen ging Charles Nijman in 2004 op zoek naar een kloek formaat haardplaat. Tijdens de intensieve zoektocht ontstond een hobby die leidde tot een unieke collectie haardplaten die in kwaliteit en aantallen zijn gelijke niet kent. Ruim 350 haardplaten behoren nu tot de collectie van Nijman en daarnaast heeft hij zo ongeveer alles in huis wat in- en om antieke schouwen geplaatst kan worden. Nijman verkoopt zijn haardplaten wereldwijd; iedereen die zijn site weet te vinden hoeft geen ellenlange zoekactie meer te starten. Gewoon uitzoeken op www.antieke-haardplaat.nl en de juiste maat, periode of zelfs symbolische voorstelling is zo gevonden.

door Nicole van der Schaaf

De haardplaat werd en wordt gebruikt tegen de achterwand van de open haard. Meestal wordt de plaat in de schouw geplaatst. Het gietijzer van de plaat houdt de warmte vast en straalt die ook weer de kamer in opdat er minder warmte verloren gaat. Bij goed stoken kan het rendement van de open haard sterk verbeterd worden met een haardplaat.

De platen zijn ongeveer vanaf de

Haardplaten te kust en te keur in Amerongen. www.antieke-haardplaat.nl.

15de eeuw in gebruik. Ze werden geplaatst tegen de stenen achterwand van de stookplaatsen in kastelen en buitenhuizen; later ook in particuliere woningen. Meestal zijn het gietijzeren platen, gegoten volgens de zogenaamde 'zandgietmethode'. Aanvankelijk kon men alleen eenvoudige platen gieten en was variatie alleen mogelijk in het formaat. Ingewikkelde voorstelling met bepaalde beeltenissen en/of symbolische voorstellingen op de plaat volgden in de 16de en 17de eeuw.

De versieringen van de platen, vooral die uit de 17de eeuw zijn rijk bedeed met voorstellingen, kan onder meer bestaan uit salamanders,

bloemen, bladeren, slangen, nimfen en schelpen. Maar ook complete historische scènes zijn geen uitzondering.

Frankrijk is een belangrijk herkomstland van antieke haardplaten, maar ook in Duitsland, vooral in de Eifel, werden in het verleden haardplaten gefabriceerd en gebruikt. Duitse haardplaten zijn in de regel voorzien van een eenvoudige voorstelling terwijl de Franse platen meestal wat uitbundiger en fantasierijker zijn. Mooi zijn ook de haardplaten uit de 19de eeuw die vaak voorzien zijn van strak, klassieke voorstellingen die, natuurlijk ook vanwege de jonge leeftijd van de

platen, mooi bewaard zijn gebleven.

De symboliek op de verschillende platen is meestal niet moeilijk te duiden; ook hierover is veel informatie te vinden op de site van Nijman.

In de collectie van Charles Nijman vindt zelfs de eigenaar van een moeilijk formaat haard een passende plaat. Gemiddeld liggen de prijzen tussen de € 200,- en 500,- voor een redelijk 'jonge' haardplaat tot enige duizenden euro's voor een zeldzame 17de of zelfs 16de eeuwse plaat. En voor wie zo'n plaat in de schouw gaat plaatsen: zet het object goed vast want als de plaat valt zal hij onherroepelijk breken.

◆ Reacties: artprom@wxs.nl

Boekenweek eert het levensverhaal

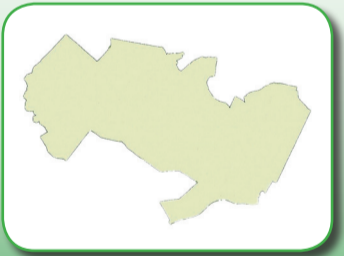
HEUVELRUG - De 76e Boekenweek start woensdag 16 maart. Het motto is dit jaar: Curriculum Vitae - Geschreven portretten. De boekenweek draait om boeken over mensen van vlees en bloed. Mensen die we bewonderen of verafschuwen. Kortom: mensen met een verhaal. Het thema dekt een breed scala aan boeken: van journalistiek tot literair en van non-fictie tot fictie. Spraakmakende titels als Nina - De onweerstaanbare opkomst van een power lady (Eric Smit), Bernhard - Een verborgen geschiedenis (Annejet van der Zijl) en Brieven (Vincent van Gogh). Maar ook titels als Krijg nou tieten (Claudia de Breij) en Jongensjaren (J.M. Coetzee). Bij regiobibliotheek Z-O-U-T staan al deze boeken 10 dagen in het zonnetje.

Regiobibliotheek Z-O-U-T start de Boekenweek op woensdag 16 maart met een optreden van schrijfster en performer Joke van Leeuwen. In het programma 'Positief omvallen' weet zij conference, literatuur, poëzie en persoonlijk verhaal tot een mooie mix te smeden. Joke van Leeuwen trad jarenlang op in het cabaretcircuit en is een zeer getalenteerde theaterpersoonlijkheid, die zich van een onverwacht geestige kant laat zien. Als schrijfster is zij vele malen bekroond. In 2010 ontving ze de Gouden Ganzenveer.

Joke van Leeuwen is te zien op woensdag 16 maart om 20.15 uur in het sport- en cultuurcentrum De Binder in Leersum. Kaartverkoop: www.cultuurhuizenheuvelrug.nl

◆ Voor meer informatie over de boekenweek e: www.boekenweek.nl

Heuvelrug

Natuurlijk

HEUVELRUG - Zoogdieren of vogels met 'wild' in hun naam hebben ook een tamme variant. Bij de wilde zwaan ligt dat anders. Een tamme zwaan is een getemde knobbelzwaan. Door verbastering tussen wild en tam is de knobbel in het veld het gemakkelijkst te benaderen. De derde soort in ons land is de kleine zwaan. De wilde en de knobbel zijn ongeveer even groot. De kleine en de wilde zijn wintergasten. De wilde zwaan bivakkeert graag langs grote riviermonden en drasgebieden. De Amerongse bovenpolder en de Rijn langs zijn voor haar geziene pleisterplaatsen.

Zwanenzang

Hun elegant voorkomen en statig zwemmen - waarbij ze voortgestuwd worden zonder dat je inspanning ziet - hun smetteloos wit en hun slanke hals heeft altijd tot de verbeelding gesproken. Van het drietal heeft de wilde zwaan de welluidendste stem (in het Duits is

De symboolkracht van de Wilde Zwaan

Het smetteloos wit en de slanke hals van de zwaan heeft altijd tot de verbeelding gesproken.

het Singschwan). Klaar klinkend. Herinner me de machtig voortsnelende zuivere dubbeltoon over een enkele kilometers bevroren ijsvloer. De naam 'zwaan' zou terug te voeren zijn tot het Latijnse 'sonare': geluid maken. In de mythologie hebben sages de zwanenzang proberen te verklaren. Zwanen zouden hun dood voorvoelen en een laatste klaagzang aanheffen. Dat heeft zich vertaald in gedichten, kunstwerken en muziekstukken. Sibelius, Schubert en Schumann

componeerden over zwanenzang. Meer bekend is Tsjaikovskys ballet 'het Zwanenmeer'. Prins Siegfried wordt verliefd op Odette, een in een zwaan veranderde betover(en)de prinses. Gaandeweg loopt het tragisch af. De geliefden vinden hun einde in het Zwanenmeer. Net als in het sprookje van Christiaan Andersen over wilde zwanen gaat het om de betovering van mensen, die in zwanen veranderen. Steeds weer tragiek. In de beginjaren negentig was de Chinese roman 'Wilde Zwa-

nen' van Jung Chang een moderne variant op dit thema. De jongste van de drie zwaantjes uit het gezin verhaalt over de gesel van de Culturele Revolutie in haar jeugdijaren.

Vertrouwen

Vaak hebben oude Friese boerderijen op de nok een versiering van een witgeverfde dubbele zwaan, ruggelings geplaatst met de koppen naar buiten. Het oelbord dient als versterking van de op dat punt kwetsbare dakconstructie. De

zwanen zijn het symbool van bescherming van de bewoners.

Zwanen en ganzen behoren tot de familie van eend-achtigen. Dat strookt niet in uiterlijk. De gracieuze zwaan tegenover de meestal plompe, boertige ganzen. Aan land en in de lucht hebben ze plots veel gemeen: een onhandige, waggelende gang, gepaard gaande met primitief gesis als je in de buurt komt. In de lucht zijn ze weer soeverein als ze in langzame, remmende vleugelslag aan komen vliegen. Een majestueuze aanblik, die eindigt als ze vervolgens met hun gespreide strakke plompvoeten het landingsgestel in positie brengen. De zwaan als betrouwbare bondgenoot in de lucht. Onze nationale luchtvaartmaatschappij heeft de symboliek goed opgepakt. Sommige stadskinderen weten niet hoe een zwaan eruit ziet, maar de KLM-vogel kennen ze wel.

Tekst: Kees de Kroon
Foto: Jan van der Greef